

**Historia De Vita, Moribus, Rebus Gestis, Studiis Ac
Denique morte Praedicatorum Lutheranorum, Doct.
Martini Lutheri, Philippi Melancthonis, Matthiae Flacii
Illyrici, Georgii Maioris, et Andreae ...**

Complectens ortum, progressum [et] incrementa, tum arcana plurima
hactenus non prodita, omnium penè huius temporis haeresum

... Vita ... Philippi Melancthonis. Matthiae Flacii Illyrici. Georgii Maioris, Et
Andreae Osiandri

Ulenberg, Kaspar

Coloniae Agrippinae, 1622

IV. Eiusdem liber contumeliosissimus de autoritate Ecclesiae.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-65643](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-65643)

ANNO
1539.

Locos com-
munes vè-
ditat.

Ab errori-
bus Serueti
dehorta-
tur.

Offert eis
disputatio-
nem.

Larvam Lu-
theranismo
obducit.

IV.

Eos, ait, quanquam abusus taxent & falsas opiniones, non discedere tamen à scriptis Apostolicis, nec à tribus symbolis, Apostolico, Niceno, atque Athanasiano; nec à veteris Ecclesiae Catholicae consensu. Emendatam per eos liturgiam, & morem Ecclesiae veteris restitutum. Nihil temerè mutatum esse, nihil sine consilio. Secutos eos non Apostolorum modo, sed & veteris, & purioris Ecclesiae scripta atque exempla. Extare scriptos à se Locos communes, quibus summa contineatur eorum, quae doceant. Hos testari, quod veterem Ecclesiae purioris consensum tueantur. Hortatur deinde, ut sibi caueant ab erroribus Serueti, cuius libellum quaedam istic circumferri dicit haeresin Samosateni reuocantem, quam Ecclesia pridem damnarit. Aequum esse, ut pii viri primum considerent, quid indubitato senserit Ecclesia primitiua; cuius aliam, quam Serueti vel Samosateni de Christo sententiam fuisse demonstrat. Concludit tandem, voluisse se Venetis significare iudicij sui testimonium; nec grauatim, si quis petat, de tota cōtrouersia copiosius disputaturum. Scripsit hæc Melanchthon, cum Lipsiae moraretur, Lutheranae causae plausibilem veteris Ecclesiae larvam obducens, ut fraudem faceret. Quanquam frustra Venetorum animos pertentaui hac strophâ; nec quisquam ab eo disputationem vberiore de rebus fidei petijt.

Edidit hoc eodem anno libellum de Ecclesiae

clesie autoritate, deque synodis & scriptis ANNO
 veterum; quibus de rebus ita disputat, vt & 1539.
 mendacia in Catholicos, in Ecclesiam vete- Eius liber
 rem, & contumelias in sanctos Patres infar- contume-
 ciat. Sanè quidem Catholicos huius tempo- liosus de
 ris adeò sycophanticè passim & procaciter autoritate
 infectatur, vt dubium non sit, quin Lutherus Ecclesie.
 ipse, conuitiator omnium, quos sol vidit, im- Eius in
 potentissimus, inhalarit illi spiritum suum, scribendo
 & calamo scribentis amarulentie venenum petulantia.
 infuderit. Et quoniam ab annis aliquot con-
 tinenter per æmulos exagitatus fuerat, quod
 lenior esset & minus acerbus in Papistas; imò
 quod transfugium meditaretur, hac petu-
 lantiâ suspicionem istam à se remouere vo-
 luit, & quod in hoc genere probri loco fuit
 obiectum, semel & simul diluere. Quis enim F. 4. b.
 Melanchthonem ad eos inclinare crederet,
 quos Origenis, Hieronymi, Chrysostomi, &
 nescio quorum (sic loquitur) autoritatem ci-
 tare dicit, non quod illos verè, & ex animo
 probent, sed tanùm, vt futum faciant impe-
 ritis, ne videantur victi? Quid populus de
 Christo sentiat, inquit, quomodo erudian-
 tur Ecclesie, nihil ad se pertinere iudicant:
 ac partim apertè exercent sycophanticam,
 vt Cochlæus, V Vicelius, & similes; partim
 sunt tyranni, & tyrannorum satellites, qui
 propter sapietie aut virtutis opinionem gu-
 bernant Pontificum, Regum & Principum
 consilia, cum sint homines à se, qui in vni-
 uersum arbitrantur religiones commentitias
 esse,

ANNO 1539. esse, ac sibiipsis mirum in modum hoc nomine placent, quod audent *ἀντιπέρδειν πρὸς τὰς βροντὰς*, vt ille apud Comicum inquit. *G.7.b.* Post vbi de Purgatorio disseruit: sed quid
 „disputo: Orta est mentio purgatorij à spe-
 „ctris; deinde confirmata propter quæstum;
 „& nunc defenditur à Pontificibus, Cardina-
 „libus, Episcopis, Canonicis, qui palam sunt
 „Epicuræi, ac securissimè contemnunt iudi-
 „cium Dei: Et quæ de pœnis post mortem le-
 „gunt, sic accipiunt, vt fabulas poetarum de
 „Ixione, Sisypho, Tantalò, aut similes; ac ri-
 „dent stultitiam illorum, qui affirmant, Deū
 „proposuisse æternas pœnas impijs.

Mentitur plurima de idololatria Catholicorum.

Hæc Melanchthon petulanter nõ minus quam improbè in Catholicos. De Ecclesiâ confusè disputat & variè, nunc de electis tantum, nunc de particularibus Ecclesijs, nunc de vniuersali verba faciens, scilicet vt Lectori glaucomam obijciat. Christum, ait, prædixisse Matth. 14. oriturâ Idololatriâ in Ecclesiâ, futurâque Ecclesiæ vastitatem, solitudinem, vel extinctionem. Citat quædam

B.1.a.

scripturæ dicta 2. Thess. 2. Veniet defectio, &c. Luc. 18. Putas, quod veniens filius hominis inueniet fidem? Psalm. 88. Nunquid vanè constituisti omnes filios hominum? &c.

In Ecclesiæ autoritate tria spectanda.

Quibus contineri querelam, ait, de venturâ Ecclesiæ ruinâ. Retinere quidem articulos fidei veram Ecclesiam: At habere eâ interim errata sua eosdem articulos obscurantia. Itaque cum Ecclesiæ autoritas allegatur, tria quæ-

quædam obseruanda monet : primum, An ANNO
quod docetur, sit Ecclesiæ consensus con- 1539.

gruens cum verbo Dei : secundum : Patres,
quorum extant scripta, sæpè lapsos, & quos-
dam fortè ne quidem Ecclesiæ membra fu-
isse : tertium ingentem impiorum multitu-
dinem in Ecclesiâ nonnunquam præualere;
quæ cum dominatur, multa constituat impia
dogmata: quomodo Sãctorum inuocationẽ,
& orationem pro defunctis inualuisse dicit.

B. 7. b. 8. a.

Verùm obijcit ipse sibi : si repudietur Ec-
clesiæ autoritas, cõcedi nimis magnã licentiã
petulãtibus ingenijs excogitãdi nouas & im-
pias interpretationes Scripturæ. Respondet,
Id periculum non contemnendum, & pro-
desse, vt hæc licentia coerceatur. Itaque vi-
dendum, quatenus autoritas Ecclesiæ sit re-
quirenda. Hic respondeo, inquit : Sicut Eu-
angelium præcipit audiri Ecclesiam, ita sem-
per dico eum cõetum, penes quem fuit verbũ
Dei, & qui dicitur Ecclesia, audiendum esse;
sicut iubemus quoque audiri nostros pasto-
res. Audiamus ergo docentem & admonentẽ
Ecclesiam; sed non propter Ecclesiæ autori-
tatem credendũ est: Nam Ecclesia non con-
dit articulos fidei; tantum docet & admo-
net; Verùm propter verbum Dei credendum
est, cum videlicet admoniti ab Ecclesiâ in-
telligimus hanc sententiam verè & sine so-
phisticã in verbo Dei traditam esse. Hactẽ-
nus Melanchthon; reipsã non Ecclesiam, sed
Dei verbum audiendum asserens.

Occurrit
obiectioni.

De

ANNO

1539.

Melanch-
thonis sen-
tentia de
decretis
Concilio-
rum.

De Conciliorum decretis eodem modo loquitur, quibus auctoritatem decernendi non tribuit, nisi pronunciet ex scripturis. Idem, inquit, de synodis dico: Audiendas esse Ecclesiae synodos, quae cum de verbo Dei disputant, docent & monent nos: Sed iudicium accedat, & cum vera tradunt, credamus propter verbum Dei. Vt Nicæna Synodus piè & utiliter docuit, & admonuit omnè posteritatem de filio Dei: Sed articulum credimus non propter synodum, sed quia videmus, sic traditum esse in verbo Dei. Cætera, quæ sunt extra scripturas, non sic amplectenda sunt: Vt Synodus Nicæna condidit Canones pœnitentiæ, qui sunt traditiones humanæ extra scripturam; & fuerunt semina multarum superstitiosarum opinionum. Decurrit deinde per synodos aliquot, quæ primis Ecclesiae temporibus habitæ sunt, Nicænam, Constantinopolitanam, Ephesinam, Chalcedonensem, aliasque nonnullas particulares; in quibus, quid rectè decretum sit, quid perperam, auctoritate prætoriâ velut ex tripode pronunciat.

C. 1. b.

Eius cal-
lumnia in
SS. Patres.

D. 2. a. b.

Ad Patres verò quod attinet, quorū nunc extant monumenta, eos frequenter lapsos asserit; Ideoque audiendos, sicut nunc dicimus audiendos esse Concionatores: sed addendum, ut auditi iudicentur ex verbo Dei. Scriptores, inquit, alij in alijs materijs fuerunt diligentiores, & ut est humanum, sæpè inconsideratè effundunt absurdas & falsas senten-

sententias, quas admoniti haud dubie fuerant correcturi. Sæpè, cum non malè sentirent, tamen non satis perspicuè dicere potuerunt, quod volebant. Sæpè propter temporum consuetudinem præsentis traditiones durius defenderunt. Aliquas etiam falsas opiniones interdum habuerunt. Quare non sunt sine delectu omnia Patrum scripta probanda: Et sæpè ipsi inter sese pugnant; nec rarum est, dissentire aliquem à seipso. Posthæc exorsus ab Origine plerosque recenset græcos, latinisque Patres ad Gregorium vsque, nec quenquam nisi sugillatum transmittit. Originem, ait, multas falsas & absurdas sententias miscuisse, quarum aliquas etiam ipsius ætas improbarit. Dionysij libellum vnum probat de hierarchiâ Ecclesiasticâ: cæteros, ait, otiosas continere speculationes. Graui reprehensione dignum, quod non discernat inter Sacramenta diuinitus instituta, & humanas traditiones. De Cypriano, Effundit inter declamandum, inquit, interdum absurdas sententias, cum exaggerat immeritis hyperbolis causam, quam instituit. Basilium reprehendit, quod instituit cætus monachorum. Noxium hoc, ait, fuisse exemplum & vitiosum. Libros ipsius regulas monachorum continentes ex parte supposititios esse, vtpotè plenos falsarum opinionum de cœlibatu, & alijs cultibus excogitatis sine mandato Dei. Chryso-

ANNO

1539.

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

D. 2. b.

In Originè.

D. 5. a.

In Dionys.

In Cypria-

num.

E. 3. b.

In Basiliâ.

In Chryso-

stomum.

1

stomum

ANNO 1559. **stomum** reprehendit multis nominibus: Quod laudet eos, qui Sanctorum monu-

In Chryso-
stomum.
E. 5. a.

menta visitant; quod pro defunctis orandum doceat; quod monasticen immodicis & falsis laudibus ornet, ut loquitur; quod eleemosynas, lacrymas, & alia pietatis opera commendet, ubi de remissione peccatorum agit. Ipsius temporibus in Ecclesiâ caliginem fuisse dicit.

In Ambrosium.
E. 6. b.

Ambrosium idem de iustificatione docuisse asserit cum Lutheranis: Præparationes eius ad Missam, & alia quædam inania, ut loquitur, supposititia videri. Hieronymum verò cum primis contumeliosè tractat, inspersis etiam mendacijs; cuius generis quædam excerpo: Enarrationes eius in prophetas, inquit,

In Hieronymum.
E. 7. b.

„ sunt tenues: tamen historiarum explicatio sumpta à veteribus est utilis. De dogmatibus pauca scripsit: Aduersus Iouinianum valdè confirmat falsas & superstiosas opiniones de traditionibus humanis. Vituperat coniugium, & contumeliosâ oratione insectatur, quæ nequaquam digna est Christiano. Et paulò intrâ: Postremò ethnico more colligit vulgaria conuitia sexus muliebris & coniugij, de quibus Christianus longè aliter sentire debet. Docet porrò, quâ ratione viro sancto de sceminis loquendum fuerit: Deinde subiungit: Hæc atque alia in hanc sententiam in Christianâ disputatione potius dicenda

da erant, quam illa scurrilia conuitia sexus ANNO
& diuinæ ordinationis. De discrimine ci- 1539.
borum laudat (Hieronymus) ritus sine ver- “
bo Dei institutos tanquam cultus Dei, imò “
tanquam perfectionem. Ridicula vox est, “
quam ponit: Si vis perfectus esse, bonum “
est vinum non bibere, & carnem non man- “
ducare. Concludit tandem: Constat igitur, “
multos esse in scriptis Hieronymi non exi- “
guos lapsus. “

Porrò S. Augustinum ætate suâ doctri- E. 1. b.
nam Euangelij de gratiâ & fide in Christum In S. Augu-
penè extinctam restituisse, & rursus accédif- stinū eius
se dicit, eumque de iustificatione, de gra- censura
tiâ & fide idem sentire cum Lutheranis as- Thraloni-
serit. Quod verò locutiones quædam in scri- ca.
ptis ipsius occurrant de meritis bonorum F. 7. a.
operum, alijsque de rebus, has condonandas
ait temporibus. Vulgi consuetudinem huius-
modi figuras recepisse, quas docti non po-
tuerint explodere. Deinde nec Patres ipsos
fatis assuefactos fuisse ad accuratas disputa-
tiones: Et fuisse iam tum magnam in Eccle- F. 8. a. b.
siâ caliginem. De ceremonijs & ritibus ex-
ternis; de purgatorio, de oratione pro defun-
ctis, de votis, victum fuisse sanctum Patrem
opinionibus sui seculi; quo iam multos, ait,
abusus in Ecclesia hæsisse: Quorum etsi non- G. 1. a.
nullis aduersatus sit Augustinus, tamen ali-
quos eum boni consuluisse.

Gregorium verò, quem in Catalo- G. 2. a. b.
go Patrum ponit vltimo loco, nec infrà In S. Gre-
hunc gorium.

ANNO
1539.

Eum facit
autorem
abusuum.

Impietatis
accusat.

H. 3. a. b.

G. 4. b.

hunc descendit, durius flagellat. Huius tempore, cum barbaræ gentes iam antè in Italiam influxissent, in admiratione fuisse monachos, eorumque cœtus creuisse, & opiniones de illo vitæ genere barbaris plausibiles latius vagatas: Ita lucem Euangelij de vera fide, verisque cultibus extinctam. Gratam quoque Barbaris fuisse venerationem Sanctorum: quos ubi semel consuetudine receptum fuerit ornare statuis & templis peculiaribus, creuisse deinde morem imitatione potentum. Paulatim verò tantum accessisse impietatis, ut nihil differret Veneratio Sanctorum, his posterioribus seculis à manifestâ ethnicorum idololatriâ. Annam, Georgium non aliter inuocari consueuisse, quam Iunonem, Martem, aut Herculem. Cur sitatum ad statuas: Eam *ἰδωλομανία* ab Episcopis magnâ autoritate confirmatam, & à Doctõribus laudatam. In talibus cultibus summam religionis positam fuisse. Interim de Christi inuocatione, de fide, ingens fuisse silentium. Huius impietatis principia Gregorium valdè confirmasse, ut qui publicum ritum inuocationis Sanctorum instituerit, qui ossibus & pulueribus eorû iusserit templa dedicari.

Concludit hanc de Patribus dissertationem in hunc modum: Etsi moneant interdum aliquid eruditiores Patres, tamen de ijs iudicandum esse ex verbo Dei. Præcipuos, Ambrosium, Augustinum, & pau-

cos

cos alios idem sentire cum Lutheranis, si ANNO
 commodè intelligantur, & quædam il- 1539.
 lis condonentur, quæ tunc non venerint in Plerosque
 controuersiam. Interim Lutheranos de pœ SS. Patrum
 nitentiâ, de remissione peccatorum, de iu- in suâ tra-
 stificatione, de satisfactionibus, de Clau- hit senten-
 bus, de traditionibus humanis, de rebus po- tiam.
 liticis, pleraque disputasse planius, quam
 veteres Patres: Quos, ait, hanc explicatio-
 nem & methodum (locos communes Me-
 lanchthonis, & commentaria in scriptu-
 ras) si legissent, pro suâ pietate candidè pro-
 baturus fuisse. Non ignorare se tamen, ait,
 ex veteribus excerpti multa posse, quæ Lu-
 theranorum dogmatibus aduersentur. Nec Ad quosnã
 ad omnes se, sed ad meliores prouocare, Melanch-
 Ambrosium, Augustinum, & quatenus alij thon pro-
 cum his consentiant: qui cum ipsi nonnun- uocet.
 quam pugnantia dixerint, veniam sibi dan-
 dam ait, si quædam reprehendant; mo-
 do teneant, quod ipsi spectarint & volue-
 rint, interdum autem non potuerint expli-
 care.

Hæc ferè summa est eorum, quæ in hoc
 libello Melanchthon de Ecclesiâ, deq; Cõn- Summaria
 cilijs & Patribus prolixè disputat. Omnia totius li-
 nimirum in hoc cardine vertuntur: Eccle- belli Me-
 siam, Concilia, Patres monere atque docere lanchtho-
 posse; At non credendum, nisi ex Scripturis nici.
 loquantur: Quod cum faciunt, non creden-
 dum tamen propter Ecclesiam, Concilia,
 Patres, sed propter verbum Dei: Extra quod

ANNO 1539. *Cam in vita Mel. pag. 247.* Duplicet liber Lutheranis eiusque censura.

Ab ijs reprehēditur

V. *Chytr. in Sax. p. 444.* Brandeburgicus mutat religionem.

Causa mutationis.

si loquantur, neminem, ut eam vocem audiatur, obligari; cum Ecclesia, Concilia, Patres, errare possint. Displicuit verò libellus iste non Catholicis modò, sed & Lutheranis prudentioribus, quorum benignus tamen erat in Melanchthonem affectus. His indignum videbatur, quod audacius & nimis fidenter pronunciaret ijs de rebus, quarum cognitio non priuatim ad vnum hominem, quantumuis doctum atque prudentem, sed ad Ecclesiam pertineret: quod insolenter ad censuram reuocaret scripta veterum, Ecclesiae totius & orbis Christiani iudicio pridem approbata: quod nonnullos è sanctis Patribus traduceret velut infantes, indoctosque, qui mentem suam de dogmatibus fidei non disertè satis & commodè potuerint explicare. Hanc temeritatem & superbiam in Melanchthone palam reprehendebant isti; nec iniuria sane: Qua de re dubitare nemo potest, nisi vel in sanctos Ecclesiae Doctores odio, vel affectu sit in Melanchthonem excæcatus.

Per hos dies Ioachimus Elector Brandenburgicus, qui Ioachimo patri vita functo anno 1535. successerat, continuis subditorum interpellationibus superatus, quandam instituit religionis mutationem, qua dissimulanter Lutheranismus inducebatur, externa Catholicorum rituum larua velatus: Quae res ad hunc modum gesta est. Erant Electoris ditiones ingenti pondere grauatae

aris